

Vogelvrij

Steeds vaker wordt van een leerkracht verwacht dat deze 'multicultureel inclusief' is. Alle leerlingen ongeacht hun achtergrond moeten zich thuis en veilig voelen in de klas. Dat ideaal wordt breed gepromoot in veel onderwijsbladen als Didactief. In dat blad van april 2021 schrijft Jolien Geerlings dat het belangrijk is om een inclusief multiculturalisme in de klas te bewerkstelligen, waarbij de Nederlandse identiteit als een van de kleuren in de klas geldt. De leerkrachten moeten uit dragen dat diversiteit niet alleen gaat over de culturele achtergrond van minderheden, maar ook over die van autochtone Nederlanders.

Angst om te kwetsen

Gevolg van deze benadering, wat ook op vele PABO's nagestreefd wordt, is dat de (toekomstige) leerkrachten de indruk krijgen, vanwege de onduidelijke en brede geformuleerde doelstellingen, dat ze vogelvrij zijn. Uit angst om kinderen te kwetsen durven ze niet meer vrijuit te spreken en te handelen.

Toch komen ondanks deze terughoudendheid de leerkrachten en stagiairs in de problemen. Bij ons werkoverleg van Echelon, een stichting die scholen begeleidt en ondersteunt, komen deze problemen geregeld over de tafel.

Enkele praktijkvoorbeelden

+ Bij gym staat de leerkracht bij de springbox om leerlingen bij een eventuele val op te vangen.

Enkele leerlingen voelen zich daarbij niet veilig en dienen samen met hun ouders een klacht in. De directie van deze school laat weten dat deze persoon dat probleem moet erkennen en naar andere vormen van gymoefeningen moet zoeken waarbij zij op afstand kan blijven.

+ Een mannelijke stagiair van een Pabo loopt stage in groep twee. Een kind gaat spontaan bij hem op schoot zitten. Dat gebeuren komen de ouders van dat kind te weten en dienen een klacht tegen hem in vanwege ongewenste intimiteiten. De stagiair moet weg en krijgt het voorstel om naar een andere school te gaan, wat hij weigert.

+ Een leerkracht had een transgender in haar groep acht. Het hele jaar ging het prima. Tot ze ergens in de laatste maand in plaats van met "Goedemorgen allemaal" begon met "Dames en heren, we gaan beginnen". Direct vloog een hand de lucht in dat 'hun' zich niet voelt aangesproken. Later die dag mocht de leerkracht zich melden bij de directeur; er was een klacht ingediend want de leerling voelde zich niet meer door haar erkend. De directie organiseerde een bijeenkomst met de ouders en de leerling waarbij de leerkracht haar excuus moest aanbieden.

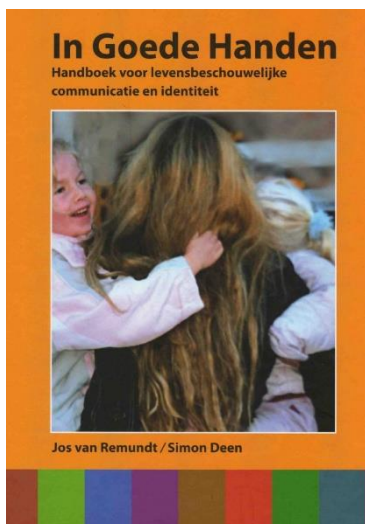
+ Leerkracht, meer dan twintig jaar werkzaam op dezelfde school, behandelt in groep acht in het kader van het verplicht vak 'Geestelijke stromingen' de grote godsdiensten als christendom en de islam. In de lessen worden door de leerlingen kritische opmerkingen gemaakt over positie van de vrouw binnen de islam, waarbij zij daarop uitvoerig ingaat. Een aantal moslimkinderen vertelden aan hun ouders dat op school negatief over de islam wordt gesproken. Zij voelden zich niet meer veilig bij deze lessen. De ouders nemen contact op met de school en eisen dat de men zich niet meer negatief uit mag laten over de islam. De leerkracht leek het beter om maar te stoppen met het geven van het vak 'Geestelijke stromingen'.

Waar staat het woord 'veilig' voor?

Uit de voorbeelden komt steeds terug dat de leerlingen zich niet 'veilig' voelden. Dat woord heb ik tussen de aanhalingstekens gezet, want wat dat woord nu echt betekent weten we niet. Deze schimmige praktijken horen niet thuis in het onderwijs, maar het is er wel en het komt steeds vaker voor. De lijst van 'gevoeligheden' in de klas wordt alsmaar groter, als ook het aantal 'meekijkers' van deze houding leidt er mede toe dat de broodnodige leerkrachten vanwege de onduidelijkheid in hun werk en de aantasting van hun autonomie als leerkracht het onderwijs verlaten. Deze conclusie is ook te lezen in een rapport van Dienst Uitvoering Onderwijs van het ministerie van Onderwijs (2015), naast een te laag salaris, de hoge werkdruk, onredelijke en veeleisende ouders, is ook een gebrek aan autonomie en weinig ruimte voor eigen inbreng daarvan de oorzaak. Hetzelfde geldt bij het voortgezet onderwijs. Maar wat nog het meest schrikbarend is, is dat veel jongeren het onderwijs niet in gaan, want 'je komt onder een vergrootglas te liggen' of 'je wordt een speelbal van ....'.

Duidelijkheid scheppen!

Door de onduidelijkheid van wat nu de waarden zijn hebben zulke scholen geen gemeenschappelijke basis, waar ze op terug kunnen vallen. De Westerse waarden die staan voor vrijheid van meningsuiting zijn steeds meer onder druk komen te staan wat ook duidelijk is geworden tijdens de veiligheidsconferentie in München 2020. Martha Nussbaum wijst in haar boek 'Women and Human Development' (2000), dat deze waarden onder druk zijn komen te staan vanwege het cultureel relativisme. Voor een goed functionerende democratie zijn volgens Nussbaum nodig dat mensen zelfstandig en in alle vrijheid kunnen denken en communiceren. En dat is belangrijk. want bij de bovenstaande voorbeelden zijn een aantal leerkrachten bij het ontbreken van deze duidelijkheid gestopt in het onderwijs. Wil een school zijn leerkrachten vasthouden, dan moet deze duidelijk aangeven dat ze staan voor hun leerkrachten.

In Goede Hands

Met behulp van 'In Goede Hands: Handboek voor Levensbeschouwelijke Communicatie en Identiteit' worden leerkrachten in staat gesteld kinderen samenhang te laten ontdekken in de wereld waarin zij leven en opgroeien. Dit boek stelt hen in staat om op een creatieve en open manier rekening te houden met de verschillende culturele achtergronden van de kinderen. Daarmee wordt tevens een bijdrage geleverd aan de burgerschapsvorming van de kinderen.

Zie <https://www.stichtingechelon.nl/boeken/in-goede-handen>